

Podmioty legitymowane do wniesienia powództwa o uchylenie wadliwej uchwały zgromadzenia spółki kapitałowej

1. Wprowadzenie

Zgodnie z art. 249 § 1 (oraz odpowiednio dla spółki akcyjnej art. 422 § 1) Kodeksu spółek handlowych¹ uchwała wspólników (akcjonariuszy) sprzeczna z umową (statutem) spółki bądź dobrymi obyczajami i godząca w interesy spółki lub mająca na celu pokrzywdzenie wspólnika (akcjonariusza) może być zaskarżona w drodze wytoczonego przeciwko spółce powództwa o uchylenie uchwały. Gdy wystąpią zatem wskazane w tych przepisach przesłanki, uprawnione podmioty w oznaczonym czasie mogą zaskarżyć uchwałę zgromadzenia (walnego) spółki. Wytoczenie tego powództwa jest konieczne, gdyż dopiero konstytutywne orzeczenie sądu uchyla uchwałę. Do tego czasu bowiem uchwała pozostaje ważna, wywołując wszelkie wynikające z niej skutki prawne. W tekście obecnej ustawy, podobnie zresztą jak na gruncie po-

---

¹ Ustawa z dnia 15 września 2000 r., Kodeks spółek handlowych, Dz.U. z 2000 r. Nr 94, poz. 1037 ze zm.

przednio obowiązującego Kodeku handlowego², ustawodawca bardzo wąsko określił krąg podmiotów uprawnionych do zaskarżania wadliwych uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych. Zabieg ten podyktowany został przede wszystkim potrzebą zagwarantowania pewności obrotu gospodarczego oraz ochroną stosunków wewnętrznych spółki. I tak uprawnionymi do wytoczenia powództwa o uchylenie uchwały są organy spółki, poszczególni ich członkowie oraz wspólnicy (akcjonariusze) spółki, jeśli spełniają określone w ustawie przesłanki. Podmiotem legitymowanym biernie jest natomiast zawsze sama spółka – nie zaś uchwalające uchwałę zgromadzenie. Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie i zanalizowanie poszczególnych przypadków, w których wskazane w ustawie podmioty będą uprawnione do zaskarżenia sprzecznej z normami pozaustawowymi uchwały zgromadzenia spółki kapitałowej.

2. Legitymacja organów spółki oraz poszczególnych ich członków

Jako pierwsze z podmiotów uprawnionych do zaskarżania uchwał (walnego) zgromadzenia spółki kapitałowej art. 250 (oraz odpowiednio art. 422 § 2 k.s.h. wskazuje organy spółki, czyli zarząd oraz radę nadzorczą, a w przypadku spółki z ograniczoną odpowiedzialnością także komisję rewizyjną. W stosunku do tej grupy powinno się w zasadzie mówić raczej o obowiązku, a nie jedynie o uprawnieniu. Należy bowiem pamiętać, że gdyby okazało się, iż wadliwa uchwała mogła przynieść spółce szkodę, to za zaniechanie zgłoszenia powództwa o jej uchylenie członkowie tych organów mogliby ponieść odpowiedzialność odszkodowawczą³. Podstawową kwestią, która intuicyjnie może budzić zastrzeżenia w przedmiocie zaskarżania uchwał przez organy spółki, jest spostrzeżenie,

---

² Rozporządzenie Prezydenta RP z dnia 27 czerwca 1934 r., Kodeks handlowy, Dz.U. z 1934 r. Nr 57, poz. 502 ze zm.

³ Por. A. Kidyba, *Komentarz KSH*, t. II, Warszawa 2013, s. 791.

że organy, te nie będąc podmiotami prawa, nie posiadają tym samym zdolności procesowej⁴. Nie mogą zatem, co do zasady, uczestniczyć w postępowaniu jako samoistne podmioty, niewystępujące jako spółka. Powszechnie przyjęte jest jednak, iż w tym szczególnym postępowaniu organom spółki przysługuje zdolność sądowa i procesowa⁵. Jak każda decyzja, także decyzja w przedmiocie wytoczenia przeciwko spółce powództwa z art. 249 i 422 k.s.h. powinna zapaść w drodze uchwały organu. Wobec tego, że ustawa nie konstruuje specjalnych wymagań w tym zakresie, należy uznać, że do podjęcia teŝe uchwały nie jest wymagane uzyskanie jednomyślności wszystkich członków organu⁶. Głosowanie powinno się zatem odbywać według zasad ogólnych, w sposób przewidziany w statutach i regulaminach tych organów⁷.

Poza organami spółki legitymacja czynna do zaskarŝania uchwał (walnego) zgromadzenia przysługuje również poszczególnym ich członkom. Rozwiązanie to w duŝej mierze powiązane jest ze wspomnianą powyŝej odpowiedzialnością piastunów spółki za działania lub zaniechania ze szkodą dla spółki. Zgodnie bowiem z art. 293 (art. 483) k.s.h. członek zarządu, rady nadzorczej, komisji rewizyjnej oraz likwidator odpowiada wobec spółki za szkodę wyrządzoną działaniem lub zaniechaniem sprzecznym z prawem lub postanowieniami umowy (statutu) spółki, chyba ŝe nie ponosi winy. Za takie zaniechanie należy uznać niewątpliwie brak zaskarŝenia wadliwej uchwały, jeŝli w świetle cytowanych przepisów miałyby ona wywoływać niepoŝądane dla spółki skutki. W sytuacji zatem, gdy w ramach organu nie uda się przegłosować uchwały o wytoczeniu powództwa przeciwko spółce, poszczególni członkowie mogą zrobić to samodzielnie, nie występując juŝ jako gre-

⁴ Por. J. Szwaja, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Komentarz KSH*, t. III, Warszawa 2008, s. 1263.

⁵ Por. M. Spyra, *Spółka akcyjna*, [w:] S. Włodyka, *System Prawa Handlowego. Tom 2. Prawo spółek handlowych*, Warszawa 2012, s. 1300.

⁶ Por. J. Szwaja, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Komentarz KSH*, t. III, s. 1264.

⁷ Por. M. Spyra, *Spółka...*, s. 1300.

mium, lecz jako samodzielni piastuni spółki⁸, chroniąc się tym samym przed grożącą im odpowiedzialnością.

Zarówno w doktrynie, jak i judykaturze znaczne kontrowersje wzbudza pytanie o możliwość przyznania czynnej legitymacji do zaskarżenia uchwały zgromadzenia spółki odwołanemu członkowi jej organu. Mimo iż główne zarzewie problemu dotyczy charakteru sankcji przewidzianej w art. 252 § 1 (art. 425 § 1) k.s.h., a zatem stwierdzenia nieważności uchwały (walnego) zgromadzenia, to jednak, naszym zdaniem, warto poświęcić tej kwestii należytą uwagę także w kontekście omawianego kręgu podmiotów uprawnionych do wytoczenia powództwa o uchylenie uchwały.

W tym miejscu konieczne jest przytoczenie uchwały Sądu Najwyższego w składzie siedmiu sędziów z dnia 1 marca 2007 roku⁹, której przyznana została moc zasady prawnej. Stan faktyczny rozpatrywanej sprawy dotyczył możliwości zaskarżenia przez odwołanego członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w trybie art. 252 § 1 k.s.h. uchwały odwołującej go ze sprawowanej funkcji. Mimo że zabrany przez Sąd Najwyższy głos odnosił się do powództwa określonego w art. 252 § 1 (art. 425 § 1) k.s.h. – nie zaś do powództwa o uchylenie uchwały – to przedstawioną argumentację dzięki temu, że sąd oparł się na założeniu względnej nieważności sankcji stwierdzenia nieważności uchwały, należy uznać za w pełni aktualną na gruncie środka zaskarżenia z art. 249 § 1 (art. 422 § 1) k.s.h. Przywołanych w tym orzeczeniu argumentów można zatem użyć także w dyskusji na temat legitymacji odwołanych członków organów spółek kapitałowych do wytoczenia powództwa o uchylenie uchwały¹⁰.

W omawianej sprawie Sąd Najwyższy uznał, iż byłemu członkowi zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie przy-

⁸ Por. J. Szwaja, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Komentarz KSH*, t. III, s. 1266.

⁹ Uchwała SN(7) z dnia 1.03.2007 r., III CZP 94/06, OSNC 2007/7-8/95, Biul. SN 2007/3/9.

¹⁰ Por. A. Zbiegień-Turzańska, *Sankcje wadliwych uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych i spółdzielni*, Warszawa 2012, s. 148-149.

sługuje legitymacja do zaskarżenia uchwały pozbawiającej go piastowanej funkcji. Podstawą swego rozstrzygnięcia sąd przede wszystkim uczynił literalne brzmienie art. 250 pkt 1 oraz art. 422 § 2 pkt 1 k.s.h. Przepisy te bowiem legitymację do zaskarżenia uchwały *expressis verbis* przyznają wyłącznie organom spółki i poszczególnym ich członkom. W sposób niewątpliwy zatem uprawnienie to przysługuje tylko aktualnym członkom organów – nie zaś osobom, które wcześniej piastowały tę funkcję. Konkluzja ta ma fundamentalne znaczenie w świetle sankcji wynikającej z art. 249 § 1 oraz 422 § 1 k.s.h., zgodnie z którą uchwała (walnego) zgromadzenia aż do wydania uchylającego ją orzeczenia pozostaje ważna. W związku właśnie z konstytutywnym charakterem¹¹ orzeczenia w chwili wytoczenia powództwa o uchylenie uchwały tenże członek organu spółki pozostaje odwołany i tym samym nie posiada już statusu, o którym mowa w art. 250 pkt 1 oraz art. 422 § 2 pkt 1 k.s.h.

Na podstawie powołanej przez Sąd Najwyższy zasady pierwszeństwa wykładni językowej nad pozostałymi rodzajami wykładni problem należy uznać za rozstrzygnięty już na tym etapie. W związku z tym nie zachodzi potrzeba sięgania po dyrektywy celowościowe. W sytuacji bowiem, gdy już po zastosowaniu dyrektyw językowych albo językowych i systemowych uda się uzyskać właściwy wynik wykładni, to znaczy ustalić pozbawione cech absurdalności znaczenie interpretowanej normy, stosowanie dalszych wykładni jest zbędne¹². Ponadto rozstrzygnięcie znajduje potwierdzenie w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 2 czerwca 2009 r.¹³, w którym Trybunał wskazał, że art. 422 § 2 pkt 1 w związku z art. 422 § 1 k.s.h. w zakresie, w jakim odmawia on odwołanemu członkowi zarządu spółki legitymacji do wytoczenia powództwa o uchylenie odwołującej go uchwały, jest zgodny z art. 32, art. 45 ust. 1 oraz art. 77 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz nie jest niezgodny z treścią art. 47 Konstytucji.

¹¹ Por. M. Gutowski, *Wzruszalność czynności prawnej*, Warszawa 2010, s. 268-269.

¹² Por. wyrok SN z dnia 8.05.1998 r., I CKN 664/97, OSNC 1999/1/7.

¹³ Wyrok TK z dnia 2.06.2009 r., SK 31/08, OTK-A 2009/6/83, Dz.U. 2009/91/752.

3. Legitymacja udziałowca spółki

a) Legitymacja wspólnika (akcjonariusza) głosującego przeciwko uchwale

Jak wynika z treści art. 250 pkt 2 oraz odpowiednio art. 422 § 2 pkt 2 k.s.h., wspólnikowi (akcjonariuszowi), który głosował przeciwko uchwale, a po jej powzięciu zażądał zaprotokołowania sprzeciwu, przysługuje prawo do wytoczenia powództwa o uchylenie uchwały (walnego) zgromadzenia. Pojawiają się tu zatem dwie przesłanki, które co do zasady powinny być spełnione łącznie¹⁴. Pierwsza z nich to głosowanie przeciwko uchwale, druga natomiast to zgłoszenie sprzeciwu i zażądanie jego zaprotokołowania. Wymóg spełnienia pierwszej z przesłanek nie dotyczy jednak akcjonariuszy posiadających akcje nieme oraz wspólników (akcjonariuszy), którzy brali udział w głosowaniu tajnym¹⁵.

Przede wszystkim trzeba zaznaczyć, że zgłoszenia sprzeciwu nie należy utożsamiać z faktycznym wpisem, na co uwagę zwrócił Sąd Najwyższy w wyroku z 16 kwietnia 2002 r. Sąd wskazał, że „Protokół walnego zgromadzenia spółki akcyjnej nie jest wyłącznym dowodem tego, że akcjonariusz głosował przeciwko uchwale i żądał zaprotokołowania sprzeciwu”¹⁶. Pogląd ten cieszy się ogólnym poparciem w doktrynie¹⁷. W sytuacji zatem, gdy w protokole z obrad (walnego) zgromadzenia brak jest odpowiedniego wpisu, powód może zaskarżyć wadliwą uchwałę, jeśli tylko będzie w stanie w inny sposób wykazać, że żądanie sprzeciwu wobec zaskarżonej uchwały w danej sytuacji zostało przez niego rzeczywiście zgło-

¹⁴ Por. J. Szwaja, [w:] S. Soltysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Komentarz KSH*, t. III, s. 1281.

¹⁵ Por. M. Rodzyńkiewicz, *Komentarz KSH*, Warszawa 2012, s. 468.

¹⁶ Wyrok SN z dnia 16.04.2002 r., V CKN 997/00, OSNC 2003/4/54.

¹⁷ Por. J. Szwaja, [w:] S. Soltysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Komentarz KSH*, t. III, s. 1284; A. Kidyba, *Komentarz KSH*, t. II, s. 793; A. Szajkowski, [w:] S. Soltysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Komentarz KSH*, t. II, Warszawa 2005, s. 713; A. Zbiegień-Turzańska, *Sankcje wadliwych...*, s. 141.

szone¹⁸. Żądanie to powinno przy tym nastąpić niezwłocznie po podjęciu uchwały, nie później niż przed przejściem do następnego punktu przewidzianego w porządku obrad¹⁹. Pogląd szerszy, opowiadający się za zezwoleniem na zgłoszenie sprzeciwu w dowolnym czasie po powzięciu uchwały, ale jeszcze w trakcie zgromadzenia²⁰, uznać należy za nietrafiony. Takie przyzwolenie, jak słusznie wskazuje J. Szwaja, wprowadzałoby niepożądaną możliwość zakłócania sprawnego przeprowadzania obrad, do czego konieczna jest koncentracja wszystkich czynności związanych z konkretnym punktem obrad²¹. W piśmiennictwie został ponadto przedstawiony pogląd, według którego dopuszczalne jest również zgłoszenie sprzeciwu przez współnika (akcjonariusza) także przed podjęciem uchwały, jeżeli oświadczy on, że zamierza głosować przeciwko niej²². Pozytywne ustosunkowanie się do tego stanowiska wymaga jednak założenia, że tego rodzaju odstępstwo od dosłownego brzmienia przepisów każdorazowo powinno być odpowiednio umotywowane.

Także w przypadku akcjonariusza akcji niemej należy uznać, że powinien on zgłosić sprzeciw oraz zażądać jego zaprotokołowania²³. Z wymogu zgłoszenia sprzeciwu należy natomiast zwolnić współnika (akcjonariusza), który głosując za podjęciem uchwały pod wpływem błędu lub groźby, następnie uchylił się od skutków złożonego przez siebie oświadczenia poprzez wniesienie właściwego powództwa²⁴.

¹⁸ Por. wyrok SN z dnia 14.12.2001 r., III CKN 525/00, LEX nr 52758.

¹⁹ Por. wyrok SN z dnia 26.09.2001 r., IV CKN 471/00, LEX nr 52754.

²⁰ Tak: M. Rodzyńkiewicz, *Komentarz KSH...*, s. 468.

²¹ J. Szwaja, [w:] S. Soltysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Komentarz KSH*, t. III, s. 1283.

²² Por. A. Rachwał, *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*, [w:] S. Włodyka (red.), *System prawa handlowego. Tom 2. Prawo spółek handlowych*, Warszawa 2012, s. 813.

²³ Por. wyrok SA w Warszawie, VI ACa 898/10, LEX nr 786977.

²⁴ Por. J. Frąckowiak, [w:] W. Pyziół (red.), *Komentarz KSH*, Warszawa 2008, s. 852.

b) Legitymacja wspólnika (akcjonariusza) bezzasadnie niedopuszczonego do udziału w zgromadzeniu

Zgodnie z art. 250 pkt 3, art. 422 § 2 pkt 3 k.s.h. wspólnikowi (akcjonariuszowi) bezzasadnie niedopuszczonemu do udziału w (walnym) zgromadzeniu przysługuje prawo do wytoczenia powództwa o uchylenie uchwały. Mimo dosłownego brzmienia tego przepisu, który wprost odnosi się wyłącznie do samego udziału w zgromadzeniu, bez wątplenia przesłankę tę przyjąć należy za aktualną także w sytuacji, w której wspólnik (akcjonariusz) co prawda został dopuszczony do udziału w zgromadzeniu, lecz bezzasadnie pozbawiono go prawa głosu, na przykład w wyniku nadużycia przepisu art. 244 k.s.h.²⁵ Odnosi się to zatem zarówno do fizycznego uniemożliwienia uprawnionemu wzięcia udziału w zgromadzeniu (na przykład jeśli zamknięte zostaną przed nim drzwi do sali konferencyjnej), jak również do sytuacji faktycznego uniemożliwienia mu aktywnego udziału w zgromadzeniu. Wykazanie bezzasadności niedopuszczenia zgodnie z art. 6 k.c. spoczywa na powodzie, a zatem wspólniku niedopuszczonemu do udziału w zgromadzeniu²⁶.

Powyższe rozważania dotyczą oczywiście nie tylko niedopuszczenia samego wspólnika lub akcjonariusza, ale także występujących w ich imieniu pełnomocników. W tym przypadku termin do wniesienia przeciwko spółce powództwa zaczynają biec od momentu, w którym mocodawca dowiedział się o treści tak podjętej uchwały²⁷.

c) Legitymacja wspólnika (akcjonariusza) nieobecnego na zgromadzeniu

Jak wynika z art. 250 pkt 5 (oraz art. 422 § 2 pkt 4) k.s.h., prawo do wytoczenia powództwa o uchylenie uchwały przysługuje

²⁵ Por. M. Rodzyńkiewicz, *Komentarz KSH...*, s. 470.

²⁶ Por. J. Szwaja, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Komentarz KSH*, t. III, s. 1286.

²⁷ Por. wyrok SN z dnia 6.07.2007 r., III CSK 26/07, OSNC 2008/9/105.

także wspólnikowi (akcjonariuszowi), który nie był obecny na zgromadzeniu, jedynie w przypadku wadliwego zwołania zgromadzenia lub też powzięcia uchwały w sprawie nieobjętej porządkiem obrad. W piśmiennictwie słusznie podnosi się przy tym, iż przesłankę nieobecności na zgromadzeniu należy odróżnić od wcześniej opisanego bezzasadnego niedopuszczenia do udziału w zgromadzeniu. M. Rodzyńkiewicz wskazuje, że art. 250 pkt 5 (oraz art. 422 § 2 pkt 4) k.s.h. odnosi się wyłącznie do udziałowca, który nie brał udziału w zgromadzeniu dobrowolnie. Autor zwraca tu uwagę, iż wspólnik (akcjonariusz) bezzasadnie niedopuszczony do zgromadzenia podobnie nie bierze w nim udziału, jednakże w tej sytuacji dzieje się to wbrew jego woli²⁸. Dlatego też „wadliwość” zwołania zgromadzenia polegającą na niewysłaniu do udziałowca zaproszenia na zgromadzenie (o którym wie on z innego źródła) należy zakwalifikować jako bezzasadne niedopuszczenie do obrad – nie zaś wadliwe zwołanie zgromadzenia, o którym mowa w pkt 4 art. 250 k.s.h.²⁹ W przypadku jednak, gdy mimo to wspólnik przybył na zgromadzenie i wziął w nim udział, nie mógłby już powoływać się na żadną z tych podstaw uchylenia uchwały³⁰.

Zasadniczo na zgromadzeniu wspólników mogą być podejmowane wyłącznie uchwały objęte porządkiem obrad. Porządek ten powinien być oznaczony w sposób szczegółowy w przesłanym udziałowcom zaproszeniu (ogłoszeniu) – wynika to z art. 238 § 2 oraz art. 402² k.s.h. Za niespełniające tego wymogu należy uznać ogólne oznaczenie punktów obrad w postaci „wolnych wniosków” czy „spraw bieżących”. Tak niedookreślone oznaczenia trzeba zakwalifikować jako nieobjęcie danej sprawy porządkiem obrad i tym samym można je uznać za podstawę zaskarżenia uchwały³¹. Wypada przy tym zaznaczyć, że jeżeli udziałowiec uczestniczy w wadliwie zwołanym zgromadzeniu lub też głasze nad uchwałą nieobjętą

²⁸ Por. M. Rodzyńkiewicz, *Komentarz KSH...*, s. 470.

²⁹ Ibidem.

³⁰ Por. J. Szwaja, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Komentarz KSH*, t. III, s. 1287.

³¹ Ibidem, s. 1288.

porządkiem obrad, nie jest on już uprawniony do skutecznego powoływania się na tę przesłankę jako podstawę wytaczanego przez siebie powództwa w przedmiocie uchylenia uchwały. W takiej sytuacji powinien on zażądać zaprotokołowania sprzeciwu, wywodząc swoją legitymację do zaskarżenia uchwały z art. 250 pkt 2 k.s.h. (art. 422 § 2 pkt 2 k.s.h.)³².

d) Legitymacja współnika spółki z ograniczoną odpowiedzialnością do zaskarżenia uchwały pisemnej

Kolejna z omawianych sytuacji odnosi się wyłącznie do zaskarżania uchwał zgromadzeń współników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Dotyczy ona mianowicie powzięcia uchwały w trybie głosowania pisemnego. W tej sytuacji uprawnionym do wniesienia powództwa o uchylenie wadliwej uchwały jest współnik, który został pominięty przy głosowaniu, lub też taki, który nie zgodził się na głosowanie pisemne albo który głosował przeciwko uchwale, a po otrzymaniu wiadomości o jej podjęciu nie zgłosił swojego sprzeciwu w terminie dwóch tygodni. W tym przypadku należy przyjąć, iż mimo że ustawodawca nie określa wymogu specjalnej formy dla zgłoszenia takiego sprzeciwu, to jednak ze względu na pisemny charakter głosowania również sprzeciw ten powinien być zgłoszony w formie pisemnej³³.

e) Legitymacja użytkownika i zastawnika akcji lub udziału

Wypada zastanowić się z kolei nad tym, czy do kręgu podmiotów uprawnionych do wniesienia omawianego powództwa można także zaliczyć użytkowników oraz zastawników akcji lub udziału. Zgodnie z treścią art. 340 § 1 k.s.h. podmioty te mogą wykonywać prawo głosu z akcji imiennej lub świadectwa tymczasowego, na której został ustanowiony zastaw lub prawo użytkowania, jeżeli

³² Ibidem.

³³ Por. M. Rodzynkiewicz, *Komentarz KSH...*, s. 471.

wynika to z czynności prawnej ustanawiającej ograniczone prawo rzeczowe oraz gdy w księdze akcyjnej dokonana została wzmianka o jego ustanowieniu i upoważnieniu do wykonywania prawa głosu. Należy jednak pamiętać, że bezpośredni zakaz przyznawania prawa głosu użytkownikom i zastawnikom akcji może wynikać wprost ze statutu spółki. Znajdować się tam także mogą postanowienia uzależniające przyznanie tego uprawnienia od zgody właściwego organu spółki (art. 340 § 2 k.s.h.). W przypadku braku takich zastrzeżeń, jeśli spełnione zostaną podane wcześniej przesłanki, przyjmuje się, że wymienionym podmiotom przysługuje prawo głosu na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy³⁴. Wymagania te (postanowienie o prawie głosu w umowie ustanawiającej ograniczone prawo rzeczowe i wzmianka w księdze akcyjnej) dotyczą jednak wyłącznie użytkowników i zastawników akcji imiennych. W przypadku natomiast zastawników i użytkowników akcji na okaziciela nie jest wymagane zaistnienie powyższych przesłanek dla wykonywania przez te podmioty prawa głosu³⁵. Wystarczające jest tu samo zawarcie umowy oraz wydanie dokumentu akcji. Takie rozwiązanie należy uznać za ściśle powiązane ze specyfiką obrotu papierami wartościowymi na okaziciela, cechującego się łatwością i szybkością³⁶. Rozważania te oczywiście znajdują odpowiednie zastosowanie także w przypadku podejmowania uchwał przez zgromadzenie wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Tu użytkownik lub zastawnik udziału jest uprawniony do oddawania głosu, o ile umowa spółki tak stanowi (art. 187 § 2 k.s.h.).

Na gruncie powyższych ustaleń pewne wątpliwości może budzić pytanie, czy zastawnikom i użytkownikom akcji przysługuje prawo zaskarżania wadliwych uchwał. Ustawa wprost nie rozstrzyga tego problemu. Na podstawie wykładni celowościowej na-

---

³⁴ Por. M. Bukaczevska, *Uprawnienia korporacyjne użytkownika i zastawnika akcji*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2006, nr 8, s. 9.

³⁵ Ibidem, s. 11, 15.

³⁶ P. Sikorski, *Pozycja prawna użytkownika oraz zastawnika akcji*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2003, nr 4, s. 37.

leży jednak uznać, że podmiotom tym wskazane uprawnienie przysługuje. Wynika to przede wszystkim z zasady, iż legitymowane do zaskarżania uchwały są podmioty posiadające prawo udziału i głosowania na walnym zgromadzeniu, podczas którego uchwała ta została podjęta³⁷. Ponadto wynika to także z silnego powiązania funkcjonalnego możliwości zaskarżania uchwał z prawem głosu³⁸. Należy bowiem mieć na uwadze, że przeciwne rozwiązanie pozbawiałoby uprawnienie do oddawania głosów jego prawdziwego sensu, przejawiającego się właśnie w możliwości wpływania na losy spółki, do czego zwłaszcza potrzebne jest uprawnienie do zaskarżania wadliwych uchwał³⁹.

3. Inne podmioty uprawnione do wniesienia powództwa o uchylenie uchwały

Poza wyżej wymienionymi i scharakteryzowanymi podmiotami, którym ustawodawca wprost, w art. 250 i 422 § 2 k.s.h., przyznaje prawo do wytaczania powództwa o uchylenie uchwał spółki, uprawnienie to w konkretnych przypadkach przysługuje także innym podmiotom wskazanym w przepisach szczególnych. Wśród nich można wskazać chociażby prokuratora, Komisję Nadzoru Finansowego czy likwidatora. Ponadto w świetle najnowszego orzecznictwa dyskusyjne jest także przyznanie powyższego uprawnienia wierzycielowi, na rzecz którego nastąpiło zajęcie udziałów. Kwestie te jednak, ze względu na ich złożoność, dalece wykraczają poza dopuszczalne ramy niniejszej publikacji. Dlatego jedynie je sygnalizujemy, nie podejmując się w tym miejscu ich głębszej analizy.

---

³⁷ Tak: J. Szwaja, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Komentarz KSH*, t. III, s. 1295.

³⁸ Por. M. Bukaczewska, *Uprawnienia...*, s. 10.

³⁹ Por. P. Sikorski, *Pozycja prawna...*, s. 41.

4. Podsumowanie

Jak wynika z powyższych uwag, w przypadku uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych ustawodawca bardzo wąsko określił krąg uprawnionych do wytoczenia powództwa z art. 249 § 1 i 422 § 1 k.s.h. Podmioty te mogą zaskarżyć uchwałę tylko w ściśle określonym czasie, gdy wystąpią opisane wcześniej przesłanki. Zamieszczając w Kodeksie spółek handlowych regulację dotyczącą uchylania sprzecznych z normami pozaustawowymi uchwał zgromadzeń wspólników (akcjonariuszy), ustawodawca – inaczej niż w przypadku stwierdzenia nieważności tejże uchwały (art. 252 i 425 k.s.h.) – zastosował sankcję o charakterze nieważności względnej. Oznacza to, że od momentu uchwalenia uchwała, mimo swej wadliwości, jest ważna i wywołuje wszelkie wynikające z niej skutki prawne. Do jej eliminacji konieczne jest zaś wydanie prawomocnego orzeczenia sądu, o charakterze konstytutywnym. Powództwo to mogą natomiast wnieść jedynie upoważnione podmioty, w ściśle określonych terminach. Takie rozwiązanie należy uznać za w pełni uzasadnione. Przede wszystkim przemawia za nim potrzeba zagwarantowania bezpieczeństwa obrotu oraz stabilizacji stosunków wewnętrznych spółki. Trudno sobie bowiem wyobrazić sytuację, w której nieograniczony krąg osób – tak jak ma to miejsce na gruncie ogólnych przepisów o podważaniu bezwzględnie nieważnych czynności prawnych – w każdym czasie mógł skutecznie zaskarżać wadliwe, według art. 249 i 422 k.s.h., uchwały. Taka sytuacja z pewnością nie sprzyjałaby wspomnianym wartościom, których zabezpieczenie jest konieczne dla prawidłowego funkcjonowania dużych podmiotów gospodarczych, do jakich niewątpliwie należą spółki kapitałowe.

Streszczenie

W artykule pt. „Podmioty legitymowane do wniesienia powództwa o uchylenie wadliwej uchwały zgromadzenia spółki kapitałowej” autorzy podejmują się charakterystyki podmiotów, którym ustawodawca przyznał prawo

do wytoczenia powództwa o uchylenie uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych. Zagadnienie to wywołuje liczne problemy praktyczne w funkcjonowaniu spółek, co wynika z wielu ograniczeń, jakie Kodeks spółek handlowych przewiduje w tym zakresie, oraz dotkliwości sankcji związanej z wytoczeniem powództwa, o którym mowa w art. 249 i 422 k.s.h. Autorzy podejmują się rozstrzygnięcia tych problemów. Przede wszystkim omówiony zostaje sposób podjęcia uchwały o zaskarżeniu uchwały przez organ spółki oraz możliwość wytoczenia przedmiotowego powództwa przez poszczególnych jego członków. Poruszone zagadnienie zostaje rozważone nie tylko w charakterze uprawnienia, ale także obowiązku i odpowiedzialności piastunów spółki za działania lub zaniechania ze szkodą na rzecz spółki. Postawione zostaje także pytanie, czy członek organu może zaskarżyć uchwałę, która odwołuje go z zajmowanego stanowiska. Ponadto omówione zostają również poszczególne przypadki, w których legitymowani do wytoczenia powództwa z art. 249 i 422 k.s.h. są poszczególni wspólnicy (akcjonariusze) spółki oraz inne podmioty, którym uprawnienie to przysługuje z mocy przepisów szczególnych. Całość rozważań ściśle oscyluje wokół praktycznych problemów pojawiających się w funkcjonowaniu spółki.

Entities authorized to bring an action for the annulment of a defective resolution of the general meeting of the company

Summary

In the article under the title: "Entities authorized to bring an action for the annulment of a defective resolution of the general meeting of the company" the authors characterize the entities to whom the legislature has granted the right to bring an action for the annulment of the resolutions of the general meeting of the companies. This issue causes many practical problems in the functioning of companies which are the result of many restrictions stipulated in the commercial companies code, as well as the severity of penalties related to the claim provided in the art. 249 and 422 of the Commercial Companies Code. The authors try to solve these problems, among others, they present the way of adopting resolution on challenging a resolution by the company's body and the possibility of bringing an action by its particular members. The matter in question is discussed not only as a right but also as an obligation of the members of the company concerning the actions or nonfeasance being to the detriment of the company. The question is raised whether a board member can legally challenge a resolution dismissing him from the position held. Moreover, the au-

thors present particular cases where the persons entitled to bring an action, pursuant to art. 249 and 422 of the Commercial Companies Code, are individual members (shareholders) of the company and other entities to whom such a right is granted on the basis of special regulations. All the discussed issues are considered in the view of practical problems arising in the functioning of a company.

